

**Dissertatio inauguralis medica, de fonte medicato Freyenwaldensi ... /
[Samuel Schaarschmidt].**

Contributors

Schaarschmidt, Samuel, 1709-1747.

Alberti, Michael, 1682-1757.

Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeburgicae : Typis Joh. Christiani Hendelii, [1729]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/fn56yjru>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
ONTE MEDICATO
FREYENWALDENSI,

Quam,

AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

N. D. MICHAELE ALBERTI

R. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. COM-
MARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,
mino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo

PRO LICENTIA
MMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXIX. D. NOVEMB.

Publicæ ac placide eruditorum ventilationi subjiciet

AUCTOR RESPONDENS

SAMUEL SCHAARSCHMIDIUS,

TERICENSIS ASTRACANUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

VIRIS

*ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO, CONSULTISSIMO
EXPERIENTISSIMO, DOCTISSIMO*

DOMINO

D. MICHAELI ALBER

REG. MAJ. BORUSS. AULICO ET COM

MAGDEBURG. CONSILIARIO, MEDICINÆ ET PHILOS

NATUR. PROFESSORI PUBL. ORD. ACAD. NAT. C

RIOS. COLLEGÆ, ET SOCIET. REG. BO-

RUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DECANO FACULTATIS MEDIC

SPECTATISSIMO,

PRÆSIDI SUÆ DISS. GRAVISSIMO,

MOECENATI, PRÆCEPTORI

PROMOTORI SUO OBSEQUIOSA MET

TE AD URNAS COLENDO,

NEC NON

EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO, DOCTISSIMO

DOMINO

D. JOHANNI JUNCKER

MEDICINÆ PROFESSORI PUBL. ORD

PRACTICO HUIUS CIVITATIS AMPLISSIMO,

PATRONO AC PRÆCEPTORI

NUNQVAM NON VENERANDO,

UT ET

*SUMME REVERENDO,
AMPLISSIMO ATQVE DOCTISSIMO*

**JOH. ANASTASIO
FREYLINGHAUSEN,**

**EMPLI ULRICIANI PASTORI, GYMNA-
SIIQVE SCHOLARCHÆ DIGNISSIMO,**

**TRONO AC FAUTORI SUO
INI HONORIS AC REVERENTIÆ CUL-
TU PROSEQVENDO,**

NEC NON

*SUMME REVERENDO,
AMPLISSIMO ATQVE DOCTISSIMO*

**JOHANNI ULRICO
SCHWENZELIO,**

**TORI TEMPLI MAURITIANI, GYMNA-
SIIQVE SCHOLARCHÆ DIGNISSIMO,**

**TRONO AC FAUTORI SUO
PARENTIS LOCO VENERANDO,**

HANCCE DISSERTATIONEM

IN

**ISSIMAM TANTORUM BENEFICIORUM MEMORIAM
CUM VOTO**

OMNIGENÆ PROSPERITATIS

GRATIÆQVE DIVINÆ

DICAT, DAT, DEDICAT

AUCTOR RESPONDENS.

Q. D. B. V.

Non enumeranda fere sunt remedia, quibus schola medica jam a primis Medicinæ incunabulis morbos oppugnare annisa fuit. Multa tamen ita sunt comparata, ut ab una parte Medicorum summis laudibus ad cœlum penitus evecta, ab altera vero ceu inutilia fuerint declarata. Inter alias hujus rei causas minus attenta ad operationem medicamentorum observatio est referenda, ubi effectus, qui sæpenumero ex alia causa fuisset deducendus, medicamento alicui fuit adscriptus, cui plane non convenit. Alia ratio magis ponderosa præjudicium est, quod de hoc vel illo medicamine adeo firmas in quorundam Medicorum, imprimis chemicorum animis egit radices, ut damna, quæ tale remedium intulit non observantes, id, quod accidentaliter bene cessit, omne soli huic medicamini adscripsissent. Hinc quan-

tis non laudibus celebravit arcana sua Paracelsus; quibus aliis longævitatē procuraturus, suam ipsius vitam non ultra XLVII. protraxit annos; uti *clariss. Bærbaven in instit. chemic. testatur. Tom. I. p. 33.* Quantis encomiis non extulit arcana sua strenuus Paracelsi sectator *Helmontius*; cum tamen nec ipse documenta tantis arcanis digna producere potuerit, nec posterī tam summis arcanis prævalentes sanationes præstare valuerint; testante eodem *Bærbavio* loco ante citato *pag. 42. seqq.* Contingit vero quam sæpissime, ut illud medicamen, quod hic tam egregie celebravit, ab alio pariter vel ex minus accurata ad operationem ipsius attentione, vel ex præjudicio, vel aliis magis veris causis, diris quasi devoveatur. Hinc quantis non detectionibus miraculosis arcanis rigida Paracelsi scripta rejecit *Guido Palatinus epist. Tom. I. epist. IX.* adeo ut sequentia edixerit verba: Avez vous oui dire, que le Paracelse s' imprime à Geneve en 4 volumes in Folio. Quelle honte, qu' un si mechant livre trouve des presses, & des ouvriers, qui ne se peuvent trouver pour quelque chose de fort bien. J' aimerois mieux, qu' on eut imprimé l' Alcoran, qui n' est pas si dangereux, & qui au moins ne tromperoit pas tant le monde &c. Idem judicium de Paracelso fert *Gesnerus epist. I.* ubi ait: Theophrastum indignum judicio, cujus inter bonos viros fiat mentio &c. item: Certe impius homo & magus fuit, & cum dæmonibus communicavit. Hæcce Medicorum dissensio fundamentum fuit & ratio, cur Medicina pro incertissima semper fuerit habita.

habita. Nullum certe est remedium ; cujus non dentur laudes & opprobria ; Nos Præfaminis loco de aquis & fontibus medicatis exemplum sumemus. Quis enim nescit , quanti hocce remediorum genus a quibusdam æstimetur , adeo ut nullus fere sit morbus , quem non per fontes suos superatum iri affirmarent ? Contra vero , cui non innotescunt Medici , qui nihili faciunt hæcce medicamina ? Sed ut in omnibus , ita & de hisce subjectis valet sententia : Medio tutissimus ibis. Licet enim non conveniat , tantis laudibus ac encomiis deprædicare fontes salutare , ut tanquam universale fere exclamentur medicamen : confirmat tamen abundanter experientia medica , medicatos fontes in curandis æque ac avertendis morbis non minimum mereri locum. Non est nostri instituti , ut causas & deprædicationis & contemtionis fontium indagemus : interim præter adductas superius rationes paucis tantum perlustrabimus , quæ causa ad tantum eorum contemptum non solum apud Medicos , sed potius profanum vulgus contribuerit. Accedunt nimirum sæpenumero ad fontes tales ægri , quorum morbi eo jam pervenerunt , ut nemo nec Medicorum nec Chirurgorum auxiliatrices manus illis ferre potuerit : hi ultimum tandem solatium quærunt in fontibus , ad eosque ceu ad sacram confugiunt anchoram , auxilium inde expectantes. Prudentes ac conscientiosi Medici , fontanalia curantes , ejusmodi Patientibus mox errorem ostendunt , ac fontium in morbis eorum curandis impotentiam proponunt. Ob-

cœca.

cœcati præjudiciis ac opinionibus ægri his minime fidem habentes ; proprio ausu rem adgrediuntur, aquas bibunt, balnea adhibent. Interim tandem sentiunt, se nihil levatos esse fontibus ; hinc revertuntur domum magis interdum ægroti, ac si fuerunt, cum fontem accederent. Tunc omnis culpa fontium est ; hi aliis dissuadentur, devoentur, ac pro maxime inutili inertique deprædicantur medicamine. Sic tophi aut exostoses ossium (quarum investigationem physiologicam ac practicam erudite exhibuit *Celeb. Scheuchzerus in Act. Uratistav. Tent. XXIII. mens. Mart. pag. 318.*) talis sunt morbus, qui nullis fontibus nec balneis superari potest ; id affirmante *Excellentissima Gobllo in Act. Med. Berolin. Decad. II. Vol. VI. pag. 35. num. 9.* Hinc eos non inutilem impendisse operam puto, qui fontes examinatos rite ita erudito descripserunt orbi, ut sciant, quales possideant tales fontes virtutes. Hinc pro Themate Inauguralis dissertationis illud sumendum putavi, ut de *Fonte Medicato Freyenwaldensi* agerem. In hac tractatione sequenti utar ordine, ut materiam tribus includens capitibus, primo de *Ortu, Situ, ac modo adhibendi hunc Fontem* ; secundo de *principiis ejus constitutivis* ; & tertio de *viribus illius in curandis morbis pro viribus* agam. Annuat cœptis nostris fons ac origo omnis salutis ac auxilii, ac largiatur clementissime vires, ut nostræ bene cedant primitiæ.

CAPUT I.

De

Ortu, Situ ac Modo adhibendi Fontem
Freyenwaldensem.

§. I.

Fons medicatus Freyenwaldensis distat bis millenos & quingentos passus a civitate Freyenwalda. Sita est hæc urbs ad Viadrum in Mesomarchia: cujus vicinia tanta gaudet amœnitate, ut nihil fere desit sensibus, quo non gaudere possint. Ipse Viadrus amœnum cupientibus præbet delectamentum; in quo si Musica instituitur, triplici echo resonat egregie. Præterea omnis adjacens regio Sylvis ac montibus consita gratum viatori præbet diversorium. Sed quid juvat hæc recensere delicias? satius erit, si utilia, quæ circa hanc urbem inveniuntur, brevibus attingam. Omne solum urbem hanc ambiens minerale est ac martiale; quin & ipse fundus totius Viadri Martialia habet strata. Hinc haud ita diu excultæ fuerunt hic martiales fodinæ; in quibus cum ferrum minus durabile præparatum fuerit, operæ pretium haud fore existimarunt, hosce labores continuandi; quare aliud opificium magis proficuum inceperunt. Terra scilicet quædam in montibus effoditur; quæ per aliquot menses sub diu tempestati exposita, albicantem exsudat materiam, ex qua varia præparatione alumen perficitur præstantissimum. Non minus exstant in his regionibus antiquitatis documenta; curiositatem historicorum

æque ac medicorum expleantia. Haud procul enim ab opificio hoc aluminario altus exsurgit mons, in cuius cacumine videntur rudera antiquæ arcis Nobilium de Uchtenhagen, olim excursions suas in his locis facientium. Porro inveniuntur adhuc testimonia, quæ olim hic fuisse fodinas minerales abundanter asserunt; inter quæ antiquissimum ac curiosissimum est id, quod vocant das schwarze Loch. Nihil aliud est, quam magnus hiatus, sub terra longo spatio se protrahens; ex quo terra petitur sic dicta nigra; quæ accensa sub continua urit favilla, bituminoso-fucineum spargens odorem; donec remaneat rubicundus cinis. Præparatur alias ex hac terra oleum quoddam in officina Freyenwaldensi usuale, egregie discutiens ac roborans, externo vero usui solummodo aptum. Conf. de hac terra *M. N. C. dec. 3. anno VI. obs. 239.* In hoc igitur toto minerali solo, in centro quasi situs est fons noster salutaris, ad cuius historiam progredior.

§. II.

Originem hujus fontis quod attinet; notum est, illum anno post Christum natum 1683. demum innotuisse. Postquam scilicet quidam febribus correpti intermittentibus, præcipue viatores (qui ad sitim explendam de hac aqua potarunt) nullum potum præ vomitu retinere potuerunt: observarunt, quod quando de hac biberunt aqua, statim non solum eam retinuerint; sed etiam successive a febre sua fuerint liberati. Hæc prima fuit occasio, quæ fontem hunc in hominum evexit notitiam. Hoc cognoscens Apothecarius loci, penitus in hunc fontem inquisivit; chymice illum tractavit, ac ex residuo flavo Croco concludit, hanc aquam esse mineralem. Increbuit fama ad vicina lo-

ca usque ad Berolinum ; hinc anno 1684. egregius ille chymicus Johannes Cunkelius ipse ad locum hunc profectus, chynico hanc aquam subjecit examini, ac invenit, eam omnino esse mineralem. Tandem rumor tunc temporis ad ipsas Serenissimi Electoris Friderici Wilhelmi, beatissimæ memoriæ pervenit aures. Hic subditorum suorum Clementissimus pater post acquisita magis magisque de hoc fonte testimonia, limpidam hanc aquam a terra & sordibus circumjacentibus separari, ac cancellis includi mandavit; non minus domicilia circa hunc fontem ædificanda curavit; Medicum statim ordinavit, custodem præfecit, ac divinum cultum singula septimana bis habendum voluit. Sic fama hujus fontis mox increbuit; quam insigniter adauxit ipsius Clementissimi Electoris præsentia ad hunc fontem, quem ipse usurpavit. Non minus hanc famam illustriorem reddidit præsentia Serenissimi Principis Philippi Wilhelmi, Marchionis Brandenburgici; qui anno 1684. ad difficiliorem auditum fontem hunc per 4. septimanas summo adhibuit levamine ac delectamento. Continuata est Regia erga hunc fontem clementia a Potentissimo Borussiae Rege Friderico primo; qui non solum ipse sæpius hanc aquam adhibuit; sed quoque ob amcenissimam loci situationem arcem prope fontem sibi exstruendam curavit pretiosam. Continuatur adhuc Clementia erga hunc fontem a Potentissimo Rege nostro Friderico Wilhelmo; & sic famam sibi acquisivit fons hic salutaris.

§. III.

Anno 1705. fons hic alia ratione receptaculis suis fuit inclusus, adeo ut aqua in iis semper 3¹ pedum altitudine substiterit, priusquam per Canalem effluxum suum habu-

erit. De hac vero exaltata aqua observatum fuit ab Excellentissimo Dn. Gohlio, Patrono meo æternum colendo, vires, quas alias hæc aqua exseruit, jam jam non tantas amplius existere. Putavit statim Vir Doctissimus, aquam hanc ideo vires suas aliqua tenus amisisse, quoniam particulæ illius volatiles sub solis æstu avolarent, & sic aquam redderent inertem. Hinc tecto operiendum hunc fontem curavit, ut particulæ ejus volatiles non ita abunde avolare queant. Nihilominus tamen tantas vires non exseruit, quantas alias ostendit: hinc anno 1711. non procul ab hoc fonte aliam invenit scaturiginem, cujus aquæ easdem cum priori virtutes habere compertæ sunt. Hanc commodè muniri curavit, & expertus est, eandem majores vires exserere quam priorem. Quare distinctionis gratia hic fons die neue Quelle dicitur, & non opertus manet; alter vero die alte Quelle.

§. IV.

Multis modis adhibetur hic fons salutaris; 1) Aqua ejus interno usu apta bibitur; deinde 2) aqua calefacta in balneo usurpatur; 3) aquæ vapor per peculiaria instrumenta morbofis corporis partibus admittitur, v. g. in aures. 4) aqua frigida per peculiare instrumentum, das Tropff-Bad dictum, delirorum capiti instillatur, aut paralyticis ad locum affectum distillat. 5) Sedimentum, quod aqua per Canales suos demittit flavum, externe applicatur, præcipue in oculorum affectibus. Singulos modos specialius percurremus.

§. V.

Primus scilicet modus, quo aqua hæc salutaris corpori humano opitulatur, est internus ejusdem usus. Optimum

mum tempus, quo in genere uti omnes fontes, ita & no-
 ster adhibetur sunt menses æstivi Junius, Julius ac Augu-
 stus. Etenim hoc tempore calidior ac amœnior tempestas
 motum corporis, aliaque delectamenta fontem visitantibus
 ægris perquam necessaria egregie subministrat; qualia a-
 spera hyems, aut pluviosus autumnus haud permittunt.
 Maxime idoneum vero, quo per diem bibatur hæc aqua
 tempus, est matutinum; quo aqua pota per motum cor-
 poris ante prandium adhuc e corpore eliminari queat. Ad-
 hibetur autem sequenti ordine, ut bene antea præparato
 corpore, primo die 4 aut 5 bibantur vitra hujus aquæ;
 adeo ut inter uniuscujusque assumptionem obambulet pau-
 lulum æger, adeoque diuresis ac diaphoresis inter biben-
 dum procedat libere. Postero die vitrum plus bibitur; &
 sic singulo die unum plus assumendo ad Mensuram aquæ u-
 nam aut alteram ascenditur; quantum scilicet cujusvis
 constitutio perferre potest. Si ad summum vitrorum nu-
 merum fuerit perventum; retrogrado actu singulo die u-
 num vitrum minus bibitur, donec ad illum iterum perven-
 tum sit numerum, quo inceptum est. Absoluta quotidie
 aquæ portione, motus corporis est instituendus, quo pota
 aqua e corpore iterum eliminetur. Operatur vero aqua
 hæc interne sumta pro diversa hominum constitutione; sic
 quibusdam alvum movet, nigro colore excrementa tin-
 gendo; in aliis per diaphoresin, in aliis autem magis per
 diuresin vim suam exserit. Occurrit hic physiologica ob-
 servatio, quod aqua hujus fontes calidioribus diebus adhi-
 bita operetur magis per diaphoresin; frigidiori autem
 tempore magis per diuresin; cujus phænomeni ratio ex
 physiologia petenda est. Contingit vero sæpenumero, ut

subſiſtat aqua pota, ac incommoda creet flatulenta & Cardialgica; quo caſu ſuccurrendum eſt exhibitione laxantis alicujus; quo nomine optimum eſt Sal Anglicanum. Sed quidam homines aquam hanc perferre plane nequeunt, quin ſubſiſtat; quales vero ab interno ejus uſu detinendi & ad balnea ſolummodo perſuadendi ſunt. Hic aquæ potus magnum ciborum excitat ad peti- tum: hinc quo melius concoqui poſſint cibi copioſius aſſumpti; convenit ſub prandio vino uti aut Eſſentia quadam ſtomachica. Finita cura corpus iterum laxandum eſt, ne ſordes quædam reſti- tent. Diætam quod attinet, quæ ſub hujus aquæ uſu ob- ſervanda eſt; illa pro diverſis ægrorum accedentium mor- bis diverſa a medico quoque ordinanda venit; interim in genere notandum, omnia cruda, craſſa ac concoctu diffi- cilia eſſe evitanda; quoniam iis intermittens febris facile poteſt induci; cujus cauſa deinde iſtis aquis immerito ad- ſcribitur. Interea unum ſubjectum præ altero magis per- ferre poteſt cibos.

§. VI.

Progrediamur ad alterum modum hunc fontem ad- hibendi, nempe in forma Balneorum. Ad præparanda balnea aqua hæc natura frigida in ferreis ahenis ſemper redditur calida, aut in quibusdam caſibus v. g. in deliri- oſis tepidiſſima. Quamvis enim illud phænomenon, quod aqua hæc in diſſita loca transportata, licet in opti- me obduratis lagænis, virtutes ſuas ob volatilis ſub- tiliffimi principii avolationem potiffimum amittat, occa- ſionem præbere poſſit objiciendi; quod ſi hæc aqua in loco frigido paululum ſubſiſtens, vires ſuas amitteret, eo magis ſub calefactione vires ſuas illam eſſe amiſſuram: at-

tamen

amen inesse adhuc tali aquæ aliquid fixi mineralis, quod illam a communi distinguit aqua, ostendunt non solum linteamina super balnea hærentia, flavo colore tincta; sed potius egregius, quem hæc balnea præstant, effectus. Duplici vero ratione adhibentur hæc balnea: aut enim ægri in ipsam aquam tepidam redditam corpus suum imponunt, quod vocatur *ein nasses Bad*: aut in tali fervida aqua super fellam insident, & corpori suo non nisi vaporem aquæ admittunt, quod vocant *ein Schweißbad*. Ad utrumque balneum sumitur ordinarium labrum, huic imponitur aqua, cui in balneo humido insident ægri; in vaporoso in sella super aquam sedentes vaporem tantum admittunt nudo corpori. Huic labro superstructi sunt lignei arcus, quibus impositum lintamen totum obtegit labrum simulque patientem illi insidentem: ea tamen est discrepantia, ut in humido sedeant capite simul intra linteam remanente (licet quidam caput suum extra linteam quoque exporrigant) in vaporoso autem caput semper extra linteam habeant, ac vaporem nudo admittant corpori. Horum balneorum usus post concoctionem absolutam demum commendatur: ne natura in concoctione sua tutbetur. Egregie promovent hæc balnea sudorem, magis tamen vaporosa quam humida: hinc post balneum ægri plerumque in lectum sese convertunt, ut sudorem legitime administrare valeant: quibus vero lecti non datur copia, ante caminum vestes induunt, ac sudorem finiunt. Notanda est in balneorum adplicatione cautela, ne in exacerbatione paroxyfmi adhibeantur; sed quando ejus remissio fuit subsequuta. Quod attinet frigida balnea, instituti nostri ratio non exigit, ut ea examinemus, in quantum

tum conducant; præcipue cum in nostro fonte non adhibeantur.

§. VII.

Accedimus potius ad tertium his aquis utendi modum, qui consistit in vapore earum aut toti corpori aut singulis ejus partibus admittendo. Pertinet huc balneum siccum præcedente thesi nominatum; sed & alii adhuc sunt modi: præcipue tamen adhibetur vapor aquarum vel ad oculorum affectus vel ad aurium morbos. In illis aqua frigida vasi alicui infunditur, & statim lapis quidam laterarius concalefactus ei immittitur; tunc caput linteamine obducitur cum vase illo, & sic vapor ad oculos exsurgit: hic se gerit egregie in discutiendis humorum ad oculos affluxibus. Ad aurium vero affectus peculiaris fabricata est machina (ad modum infundibuli) per quam aquæ vapor ex olla, cui pariter immissi erant lateres, in aurem immittitur. Sæpius hic modus surditatem aliosque aurium affectus sustulit; præcipue quando ab obstructione meatus auditorii aliarumque auris partium per induratum cerumen, aut alium humorem ortum duxerunt: ubi non solum emolliendo hanc materiam, sed & discutiendo affluxum efficaciam suam administrat.

§. VIII.

Quartus modus consistit in illo balnei genere, quod vocant das Tropfbad. Paratur machina cuprea instar globi cum epistomio: hæc machina fulebro ligneo ita accommodatur, ut ex ejus epistomio frigida aqua guttatim in Caput ægri, balneo humido insidentis destillare queat. Adhibetur hæc methodus in deliriosis: quanquam etiam in paralyticis ad partes affectas aqua hæc emittatur. Operatio

ratio hujus balnei meo quidem arbitrio consistit in alteratione & excitatione sensus vitalis, quam aqua hæc frigide instillata efficit. Et notus sane mihi est Casus, ubi studiosus quidam peculiari delirii specie correptus, post sæpius repetitum hujus stillatitii balnei usum egregium mali sui levamen fuit expetitus.

§. IX.

Ultimus & quintus tandem fontem hunc adhibendi modus consistit in adplicatione externa sedimenti lutei, quod aqua hæc deponit. Lutum ejusmodi minerale jam a longis temporibus ceu externum topicum a multis Celeberrimis Medicis fuit celebratum, & si quoque experientiam consulamus, non de nihilo illorum est assertio. In nostro fonte adplicatur tantummodo hocce lutum vespere inter duo linteamina ad cervicem, præcipue ad resolvendam & derivandam congestionem oculorum, insigni multorum levamine. Sed satis de Capite primo dictum est; accedamus ad alterum, & in eo agemus.

CAP. II.

De

Principiis Fontis Freyenwaldensis
constitutivis.

§. I.

Fontis nostri medicati aquas non esse vulgares, sed ad mineralium naturam accedere & sensus monstrant, & experimenta chymica indicant. Inter ea momenta,

C

quæ

quæ ad sensus probant, fontem nostrum esse mineralem, sequentia notabimus:

- 1) *Aqua hæc saporem subadstringentem atramento similem linguæ suppeditat.*
- 2) *Quando fontibus aquæ per aliquod temporis spatium fuerunt obtectæ; ac exsurgens deinde vapor naribus excipitur, sulphureo-putridus odor illas ferit.*
- 3) *Pari ratione lapides silicei ex aqua hac protracti, manibus paullulum triti, sulphureum spargunt odorem.*
- 4) *Non minus quidam, qui jejuno præcipue ventriculo hanc bibunt aquam, illa quasi inebriantur ac temulenti redduntur.*
- 5) *Deponit hæc aqua in canalibus, quos transit, sedimentum luteum, Croco Martis simillimum.*
- 6) *Vasa illa, in quibus hæc aqua fuerat contenta, flavo tinguntur colore.*
- 7) *Si vitro alicui infunditur, bullulas perlarum similes efformat.*
- 8) *Si per noctem hæc aqua tranquilla stetit, turbida redditur.*
- 9) *Si intacta per aliquod temporis spatium subsistit; in superficie sua cuticulam caudam pavonis repræsentantem exhibet.*
- 10) *Pisces in hac aqua statim moriuntur.*
- 11) *Lintea ac indusia in balneo adeo flavo adficiuntur colore, qui vix elui potest.*
- 12) *Aquæ nec in frigidissimo hyeme gelu obducuntur, sed semper manent limpida.*
- 13) *Solum totius regionis, uti ex ipsius Viadri totum existit minerale.*

- 14) *Pondere suo aqua hæc communem aquam longe superat.*
- 15) *Effectus illos, quos aqua hæc ad ipsum fontem adhibita exhibet, in alium locum translata non exserit.*

§. II.

Chymica experimenta, quæ corroborant, aquam hanc esse mineralem, sunt sequentia :

- 1) *Jam Celeberrimus Hoffmannus Med. Consult. part. I. dec. IV. cas. V. p. 138. indicavit ex duabus aquæ hujus mensuris per evaporationem remanere drachmam unam materiæ flavescens terræ, cum spiritu vitrioli acriter pugnantis.*
- 2) *Si cum lacte commisceatur aut frigide aut calide, nullam subit coagulationem.*
- 3) *Si affunditur Extractum Theæ, sanguineum nanciscitur colorem.*
- 4) *Si pulvis Gallarum ad ipsum fontem aquis hisce inspergitur, violaceum inducunt colorem: quod non contingit cum aqua ad alia loca transportata.*
- 5) *Spiritus Salis, Nitri, quin & Oleum Vitrioli nullam in hanc aquam exserunt actionem.*
- 6) *Lutum quod deponit, cum acidis effervesceat.*
- 7) *Lutum hoc vehementissimo igne tractatum, particulas exhibet martiales, magnetis attractioni obtemperantes.*
- 8) *Si subjecta, acidas in primis viis impuritates habentia, his aquis utuntur; sentiunt ructus, vomitus, diarrhæas &c.*

§. III.

Ex hisce paucis allegatis momentis & experimentis probari potest, aquam hancce medicatam continere 1)

principium aqueum; 2) *subtilem spiritum volatilem*; 3) *principium alcalinum*; 4) *Martem* 5) *sulphureo-fixum quoddam acidum*. *Aqueum principium* cum sensus indicent, nulla probatione demonstrari opus habet. *Subtilem spiritum volatilem* significant §. 1. momentum 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, & 15. *Alcalinum principium* demonstrant §. 2. Experimentum I, VI, & VIII. Sic ex Medicis fundamentis compertum est, alcalia laxare, si acidis impuritatibus in primis viis praesentibus exhibeantur. *Martem* adesse probant §. 1. momentum 1, 2, 3, 5, 13, 14, & §. 2. experimentum 3, 4, & 7. *Fixum sulphureum acidum* innuunt §. 2. exper. 2. & 5. ubi etiam effectus, quem hae aquae in balneis edunt, licet subtiles particulae avolaverint, hoc confirmat. vid. Cap. I. §. VI. Coniunctum vero hoc fixum acidum principium adeo est cum alcalino, ut medii salis naturam fere nanciscatur. Ut rem uno verbo exprimamus, aquas hasce ad Martiatis esse referendas existimamus. Hinc acidularum numero minime adscribi poterunt, quod & a priori & a posteriori probari potest. A priori hanc sententiam corroborat, quia parum spirituosum volatilem continet, testante id *Celeberrimo Hoffmanno Med. Consult. p. 138.* & diff. de aqua, medicina universalis §. 19. pag. 28. A posteriori demonstrat innocuus, sed potius proficiuus harum aquarum internus usus in phtisi; ubi acidulae malum exasperant. *Conf. observationes a Menzelio M. N. C. dec. 2. an. 4. pag. 47. insertae.*

§. IV.

Secundum haec praesupposita huius fontis principia, generales ejus vires eo reduci possunt, ut 1) ratione *principii aquei* humores acres, lentos ac mucidos diluat,
ac

ac deinde refrigeret, 2) ratione *spirituosi subtilis volatilis* corporis subtilissimos meatus penetret, 3) ratione *alcalini* aperiat, acres humores biliosos involvat, abstergat, & educat, 4) ratione *martialis* principii tonum roboret; simulque pro circumstantiarum ratione aperiat; & 5) ratione *sulphurei fixi* sanguinem depuret, & externis corporis efflorescentiis abstergendis sit idonea. His de principiis hujus fontis præmissis, pergamus ad Caput tertium, in quo agemus

C A P. III.

De

Viribus hujus Fontis salutaribus.

§. I.

Specialius in hoc capite ostendemus, in quibusnam morbis, fons noster utilitatem habeat, & contra, quibus nullum aut parum emolumentum adferat. Licet vero hac ratione opus esset, ut ostenderetur, quid in singulis morbis a fonte nostro sit expectandum: attamen id arctis dissertationis alicujus limitibus comprehendi non potest. Superfedere huic labori eo melius poterimus, cum ipse *Excellentissimus Goblius*, fontis hujus Medicus ordinarius in Actis Berolinensibus ut in pluribus voluminibus sic etiam *decad. II. Vol. VI.* plures casus ac observationes ex solida, quam habet experientia depromtas de morbis fonte hoc mitigatis aut plane curatis allegaverit. Contenti erimus si summa tantummodo morborum genera percurrentes ostenderimus, quid auxilii ex fonte hoc sit sperandum. Sed ante omnia id adhuc monendum esse existimamus, quod

plerique ægri, qui ad fontes accedunt, talibus morbis sint afflicti, qui chronici, complicati, ac corrupti jam sunt; ultimum horum refugium plerumque quæritur in fontibus. Etenim de acutis nulla ad fontes communiter fit mentio; interim quæstio medica occurrit; an non in acutis etiam fons noster sit proficuus? Quando hæc quæstio de tota cura, quæ ad fontem observatur, intelligatur; absurdum foret, fontem nostrum in acutis commendare. Verum enim vero quid impediret aut noceret, si acuto morbo laboranti ægro aquam nostri fontis bibendam porrigeremus? Non enim dicam de refectione, quam ejusmodi ægri quasi siti accensi ex potu hujuscemodi aquæ haurirent; sed in eo tantum utilitatem fontis nostri laudabo, quod vomitum in acutis molestissimum, omnem medicamentorum operationem eludentem tutissime compescere soleat. Egregie sane hic se gerit internus aquæ hujus usus; & noti sunt casus, ubi in doloribus Colicis iliatis, morbo sane acuto, cum nulla subsequente alvi excretionem vomitu omnia rejicerentur, medicamina non restitarent, clysteres nihil efficerent, potus aquæ hujus vomitum statim sopivit tuto; ut reliqua deinde medicamina rite potuerint operari. Interim chronici potissimum & proprie sunt morbi, qui ad fontanalem curam pertinent. In omnibus vero morbis, quibus fontes mederi debent, viscera semper supponuntur illæsa.

§. II.

Præ aliis morbis illi potissimum sunt fontis nostri objectum, qui externas corporis partes præcipue adfligunt; uti sunt v. g. dolores arthritici, rheumatici, ischiadici, podagrici, gonagrici, Contracturæ &c. Infallibile certe re-
medi-

medium fons noster in hisce morbis fere existit, præcipue in balneis; & memoratu dignissimi hoc loco sunt casus, quos Menzelius in *M. N. C. dec. 2. an. 3. de tumoribus ac contrahituris arthriticis fonte hoc curatis* allegat. Testantur de efficacia hujus fontis in ejusmodi morbis relictæ quam plurima in hoc fonte fulcra sub alaria ab ægris, qui cum accederent, incedere vix valentes, ex usu hujus fontis adeo sunt sublevati, ut fulcris his relictis firmis pedibus abire potuerint. Modus fontis in hos morbos operandi facile potest explicari: Hi enim morbi sunt erroneum ex parte naturæ conamen, quo dolorosis hisce motibus vel sanguinem imminuere vel spissum attenuare, vel impurum mundificare, vel impeditius profluentem adjuvare &c. intendit. Utrique fini satisfacit fontis hujus usus. Hinc optimum est, si in talibus morbis externo usui aquarum in balneorum forma, internus quoque earum usus conjungatur cum subsequente motu corporis. In quibus vero interne aquis uti nulla adest potestas; calida in earum locum substitui debent infusa diluentia. Optimum vero, quod ejusmodi patientes adhibeant balneum, est vaporosum.

§. III.

Quid autem de usu nostrarum aquarum in febribus est prædicandum? De acutis §. I. dictum est; hic vero de intermittentibus sermo est. Hæ sunt, quarum curationes per aquam fontis nostri huncce in famam perduxerunt: quod vero semper certo per fontem nostrum profligentur, est, quod affirmare non audeo. Interim quidam peculiari modo usi sunt, per hunc fontem febrem suam depellendi; qui vero heroicis ac temera-

merariis medendi methodis adscribendus venit. Nempe ingruente paroxysmo frigoris balneum intrant, præcipue in quartanis, & sic naturam in opere suo perturbando frigus quidem avertunt; sed num a pravis confectariis vivant immunes, post discessum ipsi experiuntur. Hinc febres has morbis, qui medelam ex fonte nostro certo deportant, non annuero. Interim cum sæpius contingat, ut sub usu hujus fontis febres patientes corripiant: non quoque inde culpa ipsi usui aquarum est adscribenda, sed inordinatæ diætæ, quam gesserunt. Plurimam ad ejusmodi malam diætam in illo loco præbent occasionem, cancri, piscesque, & iter illos præcipue anguilla: qui copiosissima quantitate in Viadro reperiuntur.

§. IV.

Illos, qui caput infestant, affectus, si consideremus, plures inveniemus, quibus aquis his auxilium præberi potest. Cephalalgiarum variæ sunt species; inter quas clavus hystericus, & hemicrania sola sunt, quæ dignantur homines, ut propterea fontes accedant. Consistunt vero hi morbi in pertinaci spasmo ex humorum spissitudine inducto: quid igitur mirum, si & internus aquarum usus, accedente corporis motu sanguinem spissum attenuando, ac in æqualem circulum perducendo, & externa balnea impuritates educendo, superfluum sanguinem per diaphoresin evacuando, ac spasmos vi paululum emolliente mitigando, molestissimos hos morbos si non penitus tollant, tamen sensibilibiter sublevent. Non attingam reliquos capitis affectus, quibus fons noster opitulatur. Sic enim de aurium affectibus jam Cap. I. §. VII. pauca diximus; nec non de oculorum morbis Cap. I. §.

I. §. VII. & IX. mentionem injecimus ; præterea *Excell. Gohlius in Act. Berol. dec. 2. vol. VI.* plures casus de oculorum tantum affectibus hoc fonte levatis recenset. Ratio ac fundamentum operationis consistit in promotione æquali circuli sanguinis , qua illius particulares conge-
stiones intercipiuntur , cui accedit vis discutiens ac ro-
borans.

§. V.

Eidem fundamento innititur effectus , quem hic fons exferit in omnibus illis pectoris affectibus , qui indi-
cationes præcedente §. nominatas exhibent. In phthisi-
cis præcipue affectibus distinguunt se aquæ nostræ ab aci-
dulis, uti jam Cap. II. §. III. indicatum est. Licet autem in
his morbis etiam frigidaæ assumptæ nullam inferre possint,
nec soleant noxam ; interim melius , si calidaæ in infuso
cum herbis pectoralibus exhibeantur. Perfectam autem
mali sui restitutionem non sperent miseri ejusmodi ægri
de fonte nostro.

§. VI.

Porro illorum , qui in abdomine potissimum sedem
suam figunt , morborum attingemus nonnullos , quibus
fons noster esse potest solatio. Quod si cruditates bilio-
sæ , acidæ , acres , primas vias occupantes efficiant Cardi-
algias , ructus , vomitus &c. &c. aquarum nostrarum u-
sus , præmisso prius laxante crassiores eliminante sordes ,
non solum subtiliores impuritates ex primis viis æque ac
humoribus eliminat ; sed illis etiam relaxatis , robur ac to-
num addit ; adeo ut appetitus antea prostratus aquam
hanc bibentibus ægregie iterum excitetur. Sic flatulen-
tiæ obnoxii nonnulli , nullis contraindicantibus circum-

stantiis, etiam solamen in aquarum harum usu inveniunt. Malum hypochondriacum, communis eruditorum afflictio: & fæminarum sedentariæ vitæ remuneratio, quam dicimus malum hystericum, morbus est; cujus non solum causa aqua hac sæpius tollitur; sed & symptomata mitigantur notabiliter; præcipue si nulla jam præsto fuerit visceris alicujus læsio. Communiter nimirum causa hujus mali est spissus sanguis; hic autem egregie resolvitur ac attenuatur non solum per ipsius aquæ usum: sed etiam corporis motum, assiduum potus hujus aquæ comitem. Morbus ipse consistit maxime in spasmis; hi causa remota sæpius cessant: & licet nonnunquam, remota jam causa, nihilominus pertinaciter insistant; tamen & his aquæ nostræ egregie opitulantur, dum videlicet humores attenuatos in æquali conservantes progressu, omnemque fomitem mali continuo removentes, naturam tandem ab erroneis his motibus avocant. Mitigantur autem non minus aquis his molesta hypochondriacorum & hystericarum symptomata. Sic flatus, uti antea dictum, sæpius removentur; sic appetitus prostratus iterum excitatur; sic somnolentia abigitur, & homines ejusmodi plerumque tristes ac meditabundi redduntur læti atque hilares. Quare etiam easus prostant de Melancholia hypochondriaca hoc fonte sensibilibiter mitigata ac sublevata. Et cum in hystericis plerumque mensium adsint vitia; non minus & illa, impedimentis remotis, diuretica fontis hujus efficacia sæpius in ordinem reducuntur. Referendi huc sunt omnes illi morbi a spissitudine humorum ortum fumentes, uti sunt malum spleneticum aliique. Quid vero de usu aquarum nostrarum in Nephritide est prædicandum?

dum? Perlustremus ejus indicationes; sic enim *D. D. Præses in Introduct. ad Med. Pract. pag. 583.* innuit potissimum dolorum mitigationem, adfluxus discussionem, & materiæ peccantis eliminationem. Nonne omnibus his egregie satisfaciunt aquæ nostræ? Blanda enim relaxatione dolores mitigant; æquali circuli humorum promotione adfluxum discutunt; & vi diuretica materiam eliminant, adeo ut ejusmodi patientes in urina sua sedimentum arenosum conspiciant. Accedit & hoc, quod a fonte nostro tantum absit, ut hæmorrhoidale perturbent negotium (quod etiam *D. D. Præses l. c. §. VII.* innuit) ut potius illas in ordinem reducant.

§. VII.

Pergamus ad tumores, quibus afflicti ægri sæpius fontem nostrum petunt. Hi, si constiterint in restagnatione ac infarctu viscidæ alicujus materiæ; sæpius contingit, ut aquarum nostrarum externo præcipue in balneis usu emolliantur ac discutiantur. Præcipue vero tumores arthritici, rheumatici &c. certam fere sui sublationem inveniunt. Quin vidi præcedente æstate puerum, cui sinistrum genu ex metastasi variolacea, tanto tumore durissimo ad anchyloseos naturam fere referendo obsessum fuit, ut patella immobili pedem non extendere, sed claudicans incedere debuerit cum doloribus acerbissimis: utebatur balneis & humidis & vaporosis, quæ tantum profecerunt, ut non solum dolores penitus cessaverint, sed & tumor notabiliter imminutus, ac patella mobilis reddita fuerit. Interim dantur tumores, aut tunicati plane, aut alias nimis diuturno temporis tractu incuneati quasi: qui ex nostro fonte nullum habent auxilium.

§. VIII.

Pervenimus tandem ad cutaneos affectus , & varia efflorescentiarum genera: quorum referendi omnes affectus scabiosi , ulcerosi , serpiginosi , achoracei , crustacei &c. & quæ innumera eorum sunt nomina. Ejusmodi impuri homines , quorum commercium alii fugiunt , propria habent vasa ac domicilia , in quibus balnea intrare possunt , præcipue vaporosa. Et hi sunt maxime , qui præ aliis aquarum nostrarum salutarem effectum experiuntur. Impuritates enim humorum , quæ efflorescentiis hisce cutaneis alendis augendisque inserviunt , aquarum harum usu efficaciter eliminantur ; iisque eliminatis sanguis fluidus ac depuratus redditur : quo fit , ut nullæ deinde fordes tam facile generentur. Contingit vero sæpiissime , ut sub initio , quo curæ fontanali se subjiciunt ejusmodi ægri efflorescentiæ non solum majori producantur copia : sed etiam illa corpora , quæ externe de nullis conqueruntur efflorescentiis , interne vero impuris scatent substantiis , sub harum aquarum usu , cutaneos affectus incurrant. Omnes alii morbi , qui hic non sunt recensiti , facile tamen secundum ea , quæ dicta sunt , dijudicari possunt , num usus nostri fontis illis conveniat. Omne enim operationis ejus punctum in eo positum est , ut aqua hæc operetur humores spissos , mucidos (concurrente præcipue corporis motu) resolvendo atque attenuando ratione principii aquei : aut plane stagnatos ac infarctos resolvendo ac discutiendo , ratione Sulphurei & Martialis principii : deinde impuros humores primo abstergendo ratione alealini , & e corpore educendo vel per Catharsin vei diuresin vel diaphoresin ; simulque per hanc hu-

humores in æqualem circulum promovendo ratione sulphurei; tandemque etiam tonum roborando ratione Martis. Hinc facilis inde est conclusio, fontem nostrum in omnibus illis morbis egregiam exferere efficaciam atque virtutem, in quibus hæ indicationes sunt observandæ.

§. IX.

Non alienum foret, illorum etiam morborum, quos fons noster si non exasperat, attamen non juvat, mentionem injicere, quod autem cum jam factum sit ab *Excell. D. D. Gobbio in Act. Berol. dec. 2. vol. 6. pag. 32. seqq.* illud repetendum non duximus. Interim de Epilepsia ideopathica curiosa est observatio, quod simulac homines malo hoc perculsi balnea intrent, paroxysmo suo semper corripiantur, contra vero internus aquarum usus proficius illis deprehendatur. Refero autem ad illos, qui fonti non competunt affectus etiam Hæmorrhagias. Hæ igitur legitime, ordinate ac congruo loco fluentes non sunt morbus, sed illius remedium: quando vero peccant, peccant vel in excessu vel defectu, vel loco. Si deficientes sunt, non sunt morbus, sed illius causa, & hinc morbus nuncupatur, quem produxerunt. Quare vel loco incongruo erumpentes, vel excessu peccantes hic intelliguntur proprie. His vero non quadrant fons noster ac balnea: exagitant enim humores jam exagitatos qui potius temperationem indicant.

§. X.

Restat itaque, ut adhuc momenta quædam notatu digna de nostro fonte subnectamus. 1) Multum ad curas, quæ in fonte hoc salutare fiunt, contribuere puto, privationem occasionum quarundam ad animi adversa & noci-

va pathemata, ejusdemque a laboribus mentalibus ac curis domesticis revocationem: Quantum enim his momentis morbis accedat nutrimentum, neminem docere volo.

2) Qui fonte vult uti, plethoram præjudiciosam, si adest, imminuat antea, ne balneis commota damna inducat: & crassiores e primis viis per laxantia eliminat sordes; ne si remaneant, aquarum usu penitus agantur in viscera.

3) Fœminæ quibus sub balneorum usu menses, aut viri, quibus aliæ erumpunt Hæmorrhagiæ; sub earum fluxu abstineant a balneis, ne humores commoveant.

4) Qui interne aquas bibunt, videant ut illarum tantum iterum excernatur, quantum assumerunt; ne aqua subsistat, ac corpus oneret.

5) Diæta Regimen, & animi pathemata prudenter sunt dirigenda.

6) In exacerbatione paroxysmorum balneorum usus est evitandus, donec remittant.

Uti autem in omnibus rebus divinum explorandum est auxilium: ita & iis, qui fontes visitant, convenit, ut curam cum DEO incipiant, cum DEO finiant.

Huic quoque divino Numini submissas grates agimus pro viribus, quas nobis inscribenda hac dissertatione benigne concessit. Dirigat omnia in sui gloriam; & hominum emolumentum.

Tu vero Lector Benevole, si non omnia Sensui Tuo fuerint accommodata, condona nostris primitiis, ac intueri, quisnam sincerus nobis fuerit

F I N I S.

SSS Als Dein gelehrter Fleiß Dir längstens zugebracht,
Das wird Dir diesen Tag, wie Du verdient, ge-
bracht,

Wirst Du Dich nun forthin der Welt zu nutz bemühen,
So wirst Du denn daraus mehr Segens- Früchte ziehen.

Seinem ehmaligen Hrn. *Auditori* und noch werthgeschätztem
Freunde überschickte dieses zum Zeichen seiner Ergebenheit

M. Justus Israel Beyer, A. E. S.

Milles ut intrepidus tandem post mille labores.

Summæ virtutis digna brabea refert :

Sic Tu Pœoniæ pugnasti rite palæstra

Nunc meritæ palmæ præmia digna capis.

Hæc gratulabundus scripsit

Caspar Gottlieb Schlegelmilch,

Sagano - Silesius, Med. Cand.

Rite coronatur finem nactus studiorum,

Hinc honor is Tibi sit faustus ubique precor.

J. M. Starckloff,

Gothano - Thuringus, Med. Cult.

Eze Jugend kan mit Recht der Ehren Mutter heißen,
Wer diese haben will, muß dieser sich befleissen:

Du hast die Jugend stets, Geehrtester, geliebt

Was Wunder, daß sie Dir heut ihre Tochter giebt.

Mit dieser wird Dein Wiß im schönsten Bande leben,

Diß Bündniß wird dir nichts als süsse Früchte geben,

Die Mutter steht mit Rath stets ihrer Tochter bey.

Drum bleibt dieselbe auch dir unvermerckt getreu.

Ich wünsche, werther Freund, darffich Dich also nennen,

Daß dieses güldne Band kein Unglücks-Strahl mag trennen,

So trifft auch hier der Satz vollkommen richtig ein:

Es müssen stärker stets verbunde Kräfte seyn.

C. S. Richter,

Hallens. Med. Cand.

Iustum

Justum speratos sudoris quærere fines.
Sic cupit in portum securum ut nauta feratur:
Quid mirum: pariter post tot tantosque labores
Te cupere optatam quoque nunc attingere metam.
Ad quam sincerus gratatur amicus amico
Exoptatque bonos progressus mente fideli
Utque ægris semper tua sit medicina levamen.

Gratulabundus adjecit

Joannes Jacobus Lerche,

Med. Cult.

Qui Tibi doctis latuit medullis,
Disciplinarum nucleumque corque
Elaboratis tabulis, Amice

fers in apricum.

Ad tuas curas vigiles lucernæ
Sæpius pingues vomuere fumos,
Et probatarum tamen exhibebis

Robur aquarum.

Tædium scriptis aqueis movetur,
In quibus rosos digitos videmus;
Sed Tuus nervos, oleumque foetus
Spargit in ore.

Gratulor partum decus ac honores,
Quos Tibi sudor fabrefecit ipsi
Nobilis, noctesque diesque toto

Corpore fusus.

Sis rei fulcrum medicæ, salusque
Quam valetudo trepidet sinistra,
Docte SCHAARSCHMIDI, nec opes negabit

Ferre Galenus.

*Hæcce Nobilissimo Domino Candidato, olim
Contubernali suo æstumatissimo, amico-
que in paucis sincero gratulabundus
adjecit*

J. F. Muller,

Neustad. Wurtemb. Med. Cult.